

7/1557 -4-

231

**T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ
BAŞKANLIĞI**

SAYI : B.02.1.DİE.0.16.00.03/906-rsd-1-1551

30.03/2000

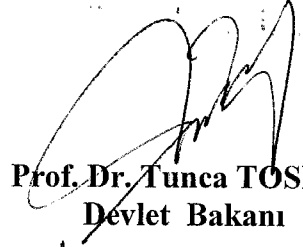
KONU: Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

- İLGİ**: (a) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'nın 07.03.2000 tarih ve KAN.KAR.MD.A. 01.0.GNS.0.10.00.02-7/1557-4511/10775 sayılı yazısı
(b) Başbakanlığın 10.03.2000 tarih ve B.02.0.KKG.0.12 / 106-177-8 /1372 sayılı yazısı.

Giresun Milletvekili Rasim ZAIMOĞLU'nun Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ilgi (a) yazı ekinde gönderilen 7/1557-4511 esas nolu yazılı soru önergesine, ilgi (b) yazı ile Bakanlığımca cevap verilmesi tensip edilmiş, önergenin cevaplarını içeren istatistiki bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tunca TOSKAY
Devlet Bakanı

EKLER:

- EK-1** Giresun ili tarım kesimi gayri safi katma değeri tablosu. (2 sayfa)
EK-2 İllere göre gayri safi yurtiçi hasıla tahminlerinde kullanılan yöntem ve kaynaklar (8 sayfa)
EK-3 Giresun ili gayri safi yurtiçi hasıla sonuçlarının değerlendirilmesi (6 sayfa).

DAĞITIM

Gereği

T.B.M.M. Başkanlığına

Bilgi:

Başbakanlığa

Tarım kesimi gayri safi katma değeri
GİRESUN

1997 Yılı
(Milyon TL)
Cari

A.Tarım	Sabit	Cari
1.Bitkisel üretim		
Hububat	6 718.2	2 829 151.8
Bakliyat	6 768.2	1 045 534.0
Diğer tarla ürünleri	3 866.4	1 116 964.9
Meyveler	66 781.9	22 232 702.2
Sebzeler	3 402.2	1 162 101.8
Ot ve saman	3 052.0	871 183.5
Çiçekcilik	17.6	3 091.9
Toplam bitkisel üretim	90 606.5	29 260 730.1
Bitkisel üretim masrafları	10 824.0	2 853 624.1
Bitkisel kesm gayri safi katma değeri	79 782.5	26 407 106.1
2.Hayvancılık	42 084.4	10 841 570.3
Hayvancılık üretim masrafları	22 936.0	5 908 655.8
Hayvancılık gayri safi katma değeri	19 148.4	4 932 914.5
3.Tarım sanatları gayri safi katma değeri	18 600.6	8 066 835.9
Bitkisel üretim, hayvancılık ve Tarım sanatları gayri safi katma değeri	117 531.4	39 406 856.4
B.Ormancılık üretim kıymeti	6 723.7	1 201 694.3
Ormancılık üretim masrafları	981.7	175 447.4
Ormancılık gayri safi katma değeri	5 742.0	1 026 247.0
C.Balıkçılık üretim kıymeti	5 080.2	3 430 674.6
Balıkçılık üretim masrafları	1 011.0	682 704.2
Balıkçılık gayri safi katma değeri	4 069.2	2 747 970.3
Genel toplam	127 342.6	43 181 073.7

Tarım kesimi gayri safi katma değeri
ORDU

1997 Yılı
(Milyon TL)

A.Tarım	Sabit	Cari
1.Bitkisel üretim		
Hububat	8 646.7	3 712 128.9
Bakliyat	8 458.2	1 413 438.1
Diğer tarla ürünleri	9 414.8	3 453 862.1
Meyveler	137 501.7	46 730 786.0
Sebzeler	2 494.7	702 061.6
Ot ve saman	5 241.0	1 618 181.0
Çiçekçilik	0.0	0.0
Toplam bitkisel üretim	171 757.2	57 630 457.7
Bitkisel üretim masrafları	20 512.8	3 780 575.4
Bitkisel kesm gayri safi katma değeri	151 244.3	53 849 882.3
2.Hayvancılık	93 225.3	20 057 196.0
Hayvancılık üretim masrafları	50 807.8	10 931 171.8
Hayvancılık gayri safi katma değeri	42 417.5	9 126 024.2
3.Tarım sanatları gayri safi katma değeri	37 505.3	16 265 565.3
Bitkisel üretim, hayvancılık ve Tarım sanatları gayri safi katma değeri	231 167.1	79 241 471.8
B.Ormancılık üretim kıymeti	6 646.8	1 197 967.8
Ormancılık üretim masrafları	970.4	174 903.3
Ormancılık gayri safi katma değeri	5 676.3	1 023 064.5
C.Balıkçılık üretim kıymeti	8 665.3	5 330 478.2
Balıkçılık üretim masrafları	1 724.4	1 060 765.2
Balıkçılık gayri safi katma değeri	6 940.9	4 269 713.1
Genel toplam	243 784.3	84 534 249.4

EK 2

**İLLERE GÖRE GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA TAHMİNLERİNDE
KULLANILAN YÖNTEM VE KAYNAKLAR****TARIM SEKTÖRÜ**

Tarım sektörü; toprakta yetişen bitkisel ürünler, hayvan ve hayvan ürünlerinin üretimi ile ormancılık, balıkçılık kesimi faaliyetlerini kapsamaktadır.

Tarım sektöründe katma değer; üretim yöntemi ile çiftçilik ve hayvancılık, balıkçılık, ormancılık alt sektörleri ayırımında hesaplanmaktadır. Sektörle ilgili veriler DİE'nin Tarım İstatistikleri, Tarım Sayımları, 1984 Hayvan Sayımı, Input-Output Tabloları ve ilgili kurumlardan derlenen verilerden oluşmaktadır.

1- BİTKİSEL KESİM**A) Bitkisel Üretim**

İller itibariyle bitkisel üretim değeri hesaplanırken üretim miktarları ve fiyatları için DİE'nin her yıl yayımlamış olduğu "Tarımsal Ürünler (Miktar, fiyat, değer)" yayınlarından yararlanılmıştır. Bu yayından tarla ürünleri, meyveler ve sebzelerin il bazında üretim miktarı ve çiftçinin eline geçen fiyatlar alınmıştır.

Yonca, korunga, fiğ gibi bitkiler, yeşil ot ve kuru ot olarak il bazında üretim miktarları DİE Tarım İstatistikleri Şubesi'nden alınarak, çiftçinin eline geçen fiyatlarla değerlendirilmiştir. Bitkisel üretim içinde yer alan çiçek üretimi ile ilgili veriler çiçek cinslerine göre üretim verilerinin kapsandığı anketler yolu ile çiçekçilik ile ilgilenen kooperatiflerden derlenmiştir.

B) Bitkisel Ürünlerin Fiyatları ve Değerlendirme

İller itibariyle belirlenen üretim miktarlarından, 1987-1988 yıllarında yapılmış olan "Tarımsal Ürünler Pazarlama Anketi" sonuçlarından elde edilmiş zayıat oranları düşülerek her ildeki her ürün için net üretim miktarlarına ulaşılmıştır. Elde edilen bu üretim miktarları il bazında çiftçinin eline geçen fiyatlar ve toptan eşya fiyatları ile değerlendirilmektedir. Bu hesaplamada kullanılan çiftçinin eline geçen fiyatların pazar fiyatları olması ve ulaştırma masraflarını da içermesi nedeniyle her ürün grubu için ortalama ulaştırma payları hesaplanarak, üretim değerlerinden bu ulaştırma paylarının düşülmesi ile her ilin gerçek üretim değerlerine ulaşılmıştır.

İllere göre bitkisel kesim katma değerlerinin hesaplanmasında her il için üretim değerlerinin hesaplanmasından sonra her il için ayrı ayrı üretim masraf hesabı yapılmıştır. Bitkisel üretim değerinden üretim masraflarının çıkarılması suretiyle o ilin katma değerine ulaşılmıştır.

C) Bitkisel Kesim Masrafları**a) Tohumluk**

1987-1994 yıllarına ilişkin iller itibariyle ekiliş alanları, DİE'nin her yıl yayımladığı "Tarımsal Yapı ve Üretim" adlı yayından elde edilmiştir. Ekiliş alanları, teknik olarak belirlenmiş hektara atılan tohum miktarı ile çarpılarak her ürün için tohumluk miktarı elde edilmektedir. Tohumluk miktarları ise ürünlerin kendi fiyatları (ÇEF) ile değerlendirilmek suretiyle il bazında tohumluk gideri elde edilmiştir.

b) Kimyasal Gübre

Tarım ve Köyışleri Bakanlığı'ndan il bazında tüketilen toplam gübre miktarları alınmıştır. Ancak illerin gübre değerleri elde edilememiştir. Gübre değerlerinin hesaplanmasında yıllık GSMH hesaplamalarında kullanılan Türkiye toplam gübre değerleri illerin gübre tüketimindeki ağırlıkları oranında dağıtılmıştır.

c) Akaryakıt ve Yağ

DİE'nin her yıl yayımlamış olduğu "Tarımsal Yapı ve Üretim" adlı yayından il bazında traktör, biçerdöver ve motopomp sayıları ile araçların bir yılda kullandıkları yakıt miktarları çarpılarak illere göre toplam akaryakıt miktarları hesaplanmıştır. Bu değerler akaryakıt fiyatı ile çarpılmak suretiyle il bazında toplam akaryakıt değerleri elde edilmiştir.

d) Tamir-Parça-Bakım

İllere göre traktör ve biçerdöver sayılarına göre hesaplanan akaryakıt değerinin illerdeki oransal dağılımı, tamir-parça ve bakım gideri için de aynen kullanılmıştır.

e) Zirai İlaçlar

İllere göre ilaçlanan alan ve kullanılan ilaç miktarı ile ilgili veriler Tarım ve Köyışleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nden alınmıştır. Her ilin ilaçlanan alanının, toplam ilaçlanan alan içindeki oranı hesaplanarak il dağılımı hesaplanmıştır. Yıllık GSMH hesaplamalarında kullanılan toplam değer bu oransal dağılıma uygulanarak il bazında zirai ilaç değerleri elde edilmiştir. Sabit hesaplamada ise ilaçlanan alanların artış hızlarından yararlanılmıştır.

f) Sulama

İllere göre sulanan alanlar ve tahakkuk eden sulama ücretlerine ilişkin veriler Devlet Su İşlerinden alınmıştır. Cari hesaplamada bu kuruluşun verdiği değerler illerde aynen kullanılmıştır. Sabit hesaplamada ise sulanan alanların artış hızlarından yararlanılmıştır.

2- HAYVANCILIK SEKTÖRÜ

Hayvancılık sektörü, büyük ve küçük baş çiftlik hayvanları, kümes hayvanları, ipek böcekçiliği ve arıcılıktan elde edilen üretim faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu sektörün il bazında katma değerlerinin hesaplanmasında "Tarımsal Yapı ve Üretim" ve "Çiftçinin Eline Geçen Fiyatlar" yayınlarından yararlanılmıştır.

A) Hayvancılık Sektörü Üretimi

Hayvancılık sektörü üretim değeri, et, süt, deri, gübre, yapağı-kıl-tiftik, yumurta, beyaz et, balmumu, ipek kozası, kurban eti, kurban derisi şeklinde gruplandırılmıştır. Üretim miktarının hesaplanmasında hayvan sayıları ve üretim katsayılarından yararlanılmaktadır. Katsayılar 1984 yılı hayvan sayımı sonucunda elde edilen değerlerdir. İllere göre hayvancılık kesiminin üretim değerleri çiftçinin eline geçen fiyatlar kullanılarak hesaplanmıştır.

B) Hayvancılık Sektörü Üretim Masrafları

Hayvancılık sektörü üretim masraflarının elde edilmesinde veri derleme ve hesaplama güçlüğü nedeniyle 1990 yılı Input-Output çalışmalarından elde edilen oranlar kullanılmıştır. İllere göre hayvancılık sektörü üretim masraflarının hesaplanmasında aynı problemler bulunmaktadır. Bu nedenle üretim masraflarının il bazında elde edilmesinde yıllık katma değer hesabında kullanılan oranlar her il için aynen uygulanmıştır.

C) Hayvancılık Sektörü Katma Değeri

İllere göre hesaplanan hayvancılık üretim değerlerinden, bu kesimin masraflarının düşülmesiyle il bazında hayvancılık kesimi katma değerine ulaşılmaktadır.

3- ORMANCILIK

Ormancılık sektörü katma değeri; üretim yöntemi ile hesaplanmakta, üretim miktar ve fiyatlarına ilişkin veriler Orman Bakanlığı'ndan elde edilmektedir.

İllere göre ormancılık sektörü hesaplanırken Orman Bakanlığı'nın verilerinden yararlanılmıştır. Orman Bakanlığı 27 ilde bulunan Orman Bölge Müdürlüklerinden alınan bilgilerle her il için orman ürünlerinin üretim miktar ve fiyatlarını ilgili yıllar için tahmin etmektedir.

Orman Bakanlığı'ndan alınan bu bilgiler kullanılarak her il için üretim değeri tahmin edilmiştir. Elde edilen üretim değerine input-output oranları uygulanarak o il için katma değer elde edilmiştir.

4- BALIKÇILIK

Balıkçılık sektörü katma değeri, üretim yöntemi ile hesaplanmakta ve her yıl için DİE'nin uyguladığı "Su Ürünleri Anketi" sonuçlarından yararlanılmaktadır.

Balıkçılık sektörü katma değeri; deniz balıkları, tatlı su (içsu) balıkları ve kültür balıkları (yetiştiricilik) verilerinin toplanmasıyla elde edilmiştir. Bu balık türlerinin üretim miktarları DİE'nin her yıl düzenlediği "Su Ürünleri İstatistikleri" adı altındaki kitapçığınan alınmıştır. Bu kitapçıkta deniz balıkları ve diğer deniz balıklarının il bazında üretim miktarları yayınlanmaktadır. Bölgesel bazda yayınlanan deniz balıkları ve diğer deniz balıklarının il bazında üretim oranlarını alabilmek için ise su ürünleri istatistiklerinin anket formlarından yararlanılmıştır.

Tarım ve Köyşleri Bakanlığı her üç ayda bir fiyat derlemesi yapmak amacıyla her ile anket formu göndermektedir. Yılda dört kez yapılan bu anketler birleştirilerek il bazında yıllık fiyatlar elde edilmiştir.

Her il için elde edilen üretim miktar ve fiyatları değerlendirilerek o ilin üretim değeri oluşturulmuştur. Elde edilen il bazında üretim değerlerine yıllık GSMH hesaplamalarında kullanılan input/output oranları uygulanarak illerin katma değerlerine ulaşılmıştır.

SANAYİ SEKTÖRÜ

Sanayi sektöründe, madencilik, taşocakçılığı, imalat sanayii, elektrik, gaz ve su kesimleri kapsamakta, bu faaliyet kollarının Gayri Safi Milli Hasıla'ya katkısı üretim yolu ile hesaplanmaktadır.

1- MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI

Madencilik ve taşocakçılığı sektörü katma değeri madencilik ve taşocakçılığı yıllık anket sonuçlarından hesaplanmaktadır.

Sektörün illere göre Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya katkısı DİE'nin illere göre madenlerin üretim miktar ve kıymetleri alınarak her il için elde edilen ağırlıklara göre cari madencilik sektörü katma değerleri

illere dağıtılmıştır. Illere göre madencilik sektörünün Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya katkısının sabit fiyatlarla hesaplanmasında ise her ilin cari yıl üretim miktarı 1987 yılı birim fiyatları ile değerlendirilerek elde edilen üretim değerlerinden hesaplanmıştır.

2- İMALAT SANAYİİ

İmalat sanayii sektörü, büyük imalat sanayii, küçük imalat sanayii, köy sanayii ve evde yapılan imalat alt sektörlerinde toplanmaktadır. Büyük imalat sanayii için 10+ kişi çalışan işyerlerinin katma değer hesabında yıllık imalat sanayii anket sonuçları kullanılmaktadır.

Küçük imalat sanayii için 10- kişi çalışan işyerlerinin Genel Sanayi İşyerleri Sayımları sonuçlarından elde edilen katma değerler esas alınmıştır. Sayım yılları arasında bu değerler her yıl için, yıllık imalat sanayi anket sonuçlarından elde edilen 10-25 kişi çalıştıran işyerlerinin katma değer artış hızı kadar artırılmaktadır.

Köy sanayii ile ilgili uygulanmış güncel bir anket bulunmamaktadır. Bu nedenle yıllık hesaplamalarımızda 1961 yılı köy sanayii anket sonuçları her yıl için toptan eşya imalat sanayii fiyat indeksi ile genişletilerek kullanılmaktadır. 1990 yılı için input-output çalışmalarında köy sanayi için yapılan anket sonuçları aynı yıl için kullanılmıştır. Evde yapılan imalat kolunun katma değeri Hanehalkı İşgücü Anketlerinden elde edilen veriler ışığında hesaplanmaktadır.

İmalat Sanayii sektörünün illere göre Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya katkısı hesaplamaları, Büyük İmalat Sanayii ve Küçük İmalat sanayii alt sektörlerine göre yapılmıştır. Büyük imalat sanayiinde 10+ kişi çalışan işyerleri devlet ve özel ayırımında ele alınmaktadır. Küçük İmalat Sanayii 10- kişi çalışan işyerlerini, köy sanayiini ve evde yapılan imalat kesimini kapsamaktadır. Illere göre Büyük İmalat Sanayiine ait veriler 1987-1992 yılları için DİE'nin Yıllık İmalat Sanayi İstatistiklerinden alınmıştır. Yıllık İmalat Sanayi İstatistiklerinden il bazında katma değerlere ulaşılmıştır. 1992'den sonraki yıllar için DİE tarafından derlenen İmalat Sanayi Üretim Anketlerinden illere göre elde edilmiş olan cari hızlar, cari katma değere uygulanarak il bazında cari katma değerlere ulaşılmıştır. Aynı şekilde Sanayi Üretim Şubesi'nden alınan il bazında sabit üretim hızları kullanılarak da il bazında sabit katma değerlere ulaşılmıştır. Bu şekilde cari ve sabit fiyatlarla katma değer verileri oluşturulmuştur. Elde edilen bu seriyle Türkiye yıllık katma değeri arasında oluşan farklılığı giderebilmek amacıyla illere göre cari ve sabit oranlar serisi elde edilmiştir. Bu oranlar kullanılarak il bazında büyük imalat sanayine ait katma değerlere ulaşılmıştır.

İllere göre Küçük İmalat Sanayiine ilişkin katma değerlerin hesaplanmasında 1987-1990 yılları için 1985 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımından yararlanılmıştır. 1991-1994 yılları için ise 1992 Genel Sanayi ve İşyerleri Sayım Sonuçları kullanılmıştır. Bu sonuçlara göre il bazında oranlar elde edilmiştir. Elde edilen bu oranlara Küçük İmalat Sanayi yıllık katma değeri uygulanarak il bazında küçük imalat sanayii katma değerleri elde edilmiştir.

3- ELEKTRİK, GAZ VE SU

Bu sektörün yıllık katma değerine ilişkin veriler Türkiye Elektrik Kurumu, Kepez ve Antalya Havalisi Elektrik Santralleri, Çukurova Elektrik Santrali, Ankara, İstanbul, İzmir Belediyeleri ile su üretimimizde ağırlıklı olan 30 Belediyeden derlenmektedir. Sektörün katma değeri Türkiye Elektrik Kurumu faaliyet raporları ve diğer elektrik üreten kuruluşlar için de soru kağıtları kullanılarak gelir yöntemiyle hesaplanmaktadır. Havagazı ve su kesimi katma değerleri yıllık havagazı ve su istatistikleri yayınlarından alınmaktadır.

Bu sektörün illere göre katma değerlerinin hesaplanmasında; elektrik üretimi ve dağıtımı için Türkiye Elektrik Kurumunun faaliyet raporlarından, Yüksek Denetleme Kurulu raporlarından ve 500 elektrik dağıtım firmasına gönderilen anket formlarından yararlanılmıştır. Türkiye Elektrik Kurumunun yıllık faaliyet raporlarından illerde bulunan hidrolik ve termik santrallerin üretim ağırlıkları tespit edilmiştir. Ayrıca elektrik dağıtımındaki faaliyetler için firma anketlerinden elektrik üretimi ve dağıtımındaki katma değer ağırlıkları tespit edilmiştir. Elektrik sektörü katma değeri santrallerden yaratılan katma değer ve hizmetten yaratılan katma değer olarak hesaplanmıştır. Santrallerden yaratılan katma değer illere göre santral üretim ağırlıklarına göre dağıtılmıştır. Dağıtım faaliyetlerinden yaratılan katma değer ise illerdeki dağıtım müesseselerinin ağırlığına göre elde edilmiştir.

Gaz sektörüne ilişkin illere göre katma değerlerin hesaplanmasında DİE'nin Gaz ve Su İstatistikleri yayınından, gaz sektörüne ait illere göre cari ve sabit üretim değerlerinden yararlanılmıştır. Bu üretim değerlerine göre il bazında oransal seri hesaplanmıştır. Elde edilen oranlara göre gaz sektörüne ait yıllık katma değerler illere dağıtılarak il bazında gaz kesimi katma değerlerine ulaşılmıştır. Su sektöründe illere göre katma değer hesabında DİE'nin Gaz ve Su İstatistikleri verilerinden yararlanılmıştır. Yine DİE'nin

Perakende Fiyat İstatistikleri verilerinden su birim fiyatları elde edilmiştir. Gaz ve su istatistiklerinden su miktar ve kıymetleri alınarak illere göre cari ve sabit ağırlıklar elde edilmiştir. Elde edilen oranlara göre su sektörüne ait katma değerler illere dağıtılmıştır.

İNŞAAT SEKTÖRÜ

Kamu ve özel sektör tarafından yapılan Gayri Safi Sabit Sermaye Yatırımlarının büyük kısmını teşkil eden tüm inşaat faaliyetleri bu sektörde kapsamaktadır. Sektörün katma değeri, kamu ve özel inşaat ayrımında bina (ev, apartman, ticari-sınai yapı, kültürel yapı, dini, idari ve diğer) ve bina dışı inşaat (yol, köprü, baraj vb.) olarak incelenmektedir. Elde edilen üretim değerlerine katma değer/output oranları uygulanarak katma değer hesaplanmaktadır. Katma değer/output oranları için input-output tablolarından bina ve bina dışı inşaat ayrımından hesaplanan katma değer/output oranlarından yararlanılmaktadır. Kamu ve özel sektör için hesaplanan katma değerlerin toplamı sektörün katma değerini oluşturmaktadır.

İnşaat sektörünün illere göre yarattığı katma değere ulaşmak amacıyla kamu ve özel kesim inşaat yatırımları ayrımında hesaplama yapılmıştır. Kamu İnşaat yatırımlarında;

- Genel Bütçeli Kuruluşlar
 - Katma Bütçeli Kuruluşlar
 - Kamu İktisadi Teşebbüsleri
 - Döner Sermayeli Kuruluşlar
 - İl Özel İdareleri
 - Belediyeler
 - Belediyelere bağlı Katma Bütçeli Kuruluşlar
 - Fonlar - Bağımsız Kuruluşlar
- kapsanmaktadır.

Kamu sektöründe kapsanan Genel ve Katma Bütçeli Kuruluşların illere göre yatırımları Maliye Bakanlığı'ndan alınmıştır. Kamu İktisadi Teşebbüsleri, Belediyelere bağlı Katma Bütçeli Kuruluşlar, Fon İdareleri ve Bağımsız Bütçeli Kuruluşların illere ilişkin yatırım bilgileri, ilgili kuruluşlara gönderilen soru kağıtları ile derlenmiştir. Belediyeler ve il özel idareleri için kesin hesap sonuçları esas alınmıştır.

Özel sektör inşaat yatırımlarında ise illere göre alınan inşaat ruhsatnameleri kullanılarak, her yıl illerde gerçekleştirilen inşaat yüzölçümü metre kare olarak hesaplanmıştır. (Yapı kullanım izin kağıtları esas alınarak her yıl için metre kare maliyet fiyatı tespit edilmiştir). Bu verilere göre özel kesim inşaatı için illerin oransal dağılımı elde edilmiştir. Bu oranlara göre milli gelir tahminlerinde inşaat sektöründe, özel kesimin yaratmış olduğu katma değer dağıtılarak, il bazında özel sektör inşaat yatırımlarına ilişkin katma değerlere ulaşılmıştır.

Kamu ve özel kesim inşaat yatırımları için hesaplanan il bazında katma değerlerin toplanmasıyla iller itibarıyla inşaat sektörü katma değerleri elde edilmiştir.

TİCARET SEKTÖRÜ

Ticari faaliyetler, maddi mal ve maddelerin sadece alış ve satışlarına dayanan ve kâr amacıyla yapılan işlemleri içermektedir.

1- TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET

Sektör katma değerinin hesabı üretim yolundan yapılmaktadır. Sektörün hesabında kullanılan veriler tarım, ormancılık, hayvancılık, balıkçılık, madencilik ve imalat sanayi sektörlerinin üretim değerleriyle ithalat ve ithalat vergisi değerleridir. Üretim yolundan yapılan hesaplama geniş ölçüde input-output çalışmalarından elde edilen teknik katsayılara dayanmaktadır.

Dönemlere göre üretken sektörlerin outputlarına o sektöre ait ithalat ve ithalat vergisi değerleri ilave edilerek toplam üretim değeri elde edilmektedir. Input-output çalışmalarında her sektör için toplam üretimin dağıtımına konu olan ve olmayan kısmı tespit edilerek pazarlama oranları bulunmaktadır. Bu oranlar sektörlerin üretim değerine uygulanmak suretiyle ticarete konu olan üretim değerine varılmaktadır. Ticaret faaliyet kolunun pazarlanan üretimler üzerinden elde ettiği kazançlarını bulabilmek için bu sektörün alım fiyatı ile satış fiyatları arasındaki farkı veren ticaret paylarını üretim değerlerine uygulamak suretiyle de ticaret sektörünün outputu (Gayri Safi Kazançları) bulunmaktadır. Bu output değerlerine input-output çalışmalarından elde edilen katma değer/output oranı uygulanarak sektörün katma değeri elde edilir.

İllere göre toptan ve perakende ticaret sektörünün katma değerinin hesaplanmasında 1992 yılı Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı sonuçlarından yararlanılmıştır.

2- OTEL-LOKANTA HİZMETLERİ

Sektörle ilgili veriler input-output tablosu ve Turizm Bakanlığı İstatistiklerinden alınmaktadır.

Sektörün yurtdışı gelirleri için Turizm Bakanlığı'ndan aylar itibariyle turizm gelirleri alınmıştır. Yine Turizm Bakanlığı'nın yapmış olduğu "Yabancı Ziyaretçiler ve Turizm Geliri" anketlerinden elde edilen turizm gelirlerinin içinde yemek ve konaklamaya giden kısmın oranı alınarak, toplam turizm gelirleri içinde otel, lokanta vb. hizmetler sektörüne ilişkin gelir bulunmuştur.

Sektörün yurtiçi hizmet gelirleri ise input-output tablolarından alınmıştır. Diğer yıllar için sektörün yurtiçi katma değerinin cari ve sabit fiyatlarla hesaplanmasında kaynak yetersizliğinden dolayı ticaret, mali kuruluşlar, ulaştırma ve serbest meslek ve hizmetler sektörlerinin gelişme hızları ortalaması kullanılmaktadır. Bulunan yurtiçi ve yurtdışı output değerlerine katma değer/output oranı uygulanarak sektörün katma değeri elde edilmiştir. Yurtdışı gelirlerinin sabit fiyatlarla hesaplanmasında da 1987 yılı bazlı Tüketici Fiyat İndeksinin dışarıda yenen yemek indeksi kullanılmaktadır.

İllere göre otel lokanta hizmetleri sektörünün hesaplanmasında kaynak yetersizliğinden dolayı yurtiçi otel-lokanta hizmetleri gelirlerinde yıllık hesaplamalarda kullanılan yöntem uygulanmıştır. İllere göre hesaplanmış olan ticaret, mali kuruluşlar, ulaştırma ve serbest meslek ve hizmetler sektörlerinin ortalama gelişme hızları kullanılmıştır.

Sektörün yurtdışı gelirlerinin hesaplanmasında Turizm Bakanlığı'ndan alınan il bazında verilerden yararlanılmıştır.

ULAŞTIRMA VE HABERLEŞME SEKTÖRÜ

Bir teşebbüs tarafından diğer teşebbüsler hesabına yapılan tüm taşıma ve haberleşme hizmetleri bu sektörde kapsamaktadır.

Sektör katma değerinin hesabı; karayolu yolcu ve yük taşımacılığı ile denizyolu yük taşıma faaliyetleri üretim yolu ile, kamu kesimi taşımacılık faaliyetleri ise gelir yolu ile hesaplanmaktadır.

Kamu ulaştırma faaliyetleri; Devlet Demiryolları, Denizyolları, Devlet Havayolları, Posta İşletmesi, Türk Telekomünikasyon, BOTAŞ ve Belediye yolcu taşıma faaliyetlerini kapsamaktadır. Bu kuruluşlara gönderilen gelir tablolarından yararlanılarak bu kesimin cari fiyatlarla katma değerine ulaşılmaktadır.

Şehir içi ve şehirlerarası motorlu kara taşıtları yolcu taşımasının katma değer hesabında; yolcu taşıma faaliyeti yapan ticari otomobil, minibüs ve otobüs sayıları ile input-output çalışmalarında elde edilen toplam output değeri ile araç başına katma değer/output oranlarından yararlanılmaktadır.

Devlet Demiryolları dışında toplam yük taşıma faaliyetlerinde katma değer hesaplanırken sektörlerin üretim değerleri, input-output çalışmalarından elde edilen pazarlama oranları, ulaştırma payları ve katma değer/output oranlarından yararlanılmaktadır.

Ulaştırma sektörünün sabit fiyatlarla hesaplanmasında 1987=100 bazlı tüketici fiyatları indeksi ulaştırma bölümü deflator olarak kullanılmaktadır. Yük taşıma faaliyetlerinin sabit fiyatlar katma değer hesabında ise üretken sektörlerin sabit üretim değerleri kullanılmaktadır.

Ulaştırma sektörünün illere göre katma değer hesabında kamu ulaştırma faaliyetlerinden demiryolu taşımacılığına ilişkin katma değer Devlet Demiryollarının il bazında personel giderleri ve personel sayısına dayanılarak hesaplanmıştır.

Belediyelerin ulaştırma faaliyetine ilişkin illere göre katma değer hesaplanmasında milli gelir tahminlerinde belediyelerden alınan anket formlarından elde edilen veriler kullanılmıştır. Boru hatları ile petrol taşıma faaliyetlerine ilişkin il bazında katma değer hesabında, il bazında bu kuruluştaki çalışan personel sayısı dağılımı ve tüketici fiyatları indeksinin ulaştırma bölümünden yararlanılmıştır.

Havayolu taşımacılığı; Türk Hava Yolları, Devlet Hava Meydanları, HAVAŞ ve özel havayolu şirketlerini kapsamaktadır. Türk Hava Yollarının katma değeri, kuruluşun il bazında personel giderlerine dayanılarak hesaplanmıştır. Devlet Hava Meydanlarına ilişkin il bazında yaratılan katma değer hesaplanmasında kuruluşa ait Yüksek Denetleme Kurulu raporlarından yararlanılmıştır. Raporlarda yer alan il bazında personel giderleri, kar/zarar durumu ve personel sayısı verilerinden yararlanılarak il bazında bu kuruluşun yarattığı katma değerler hesaplanmıştır.

Havaalanları ve yer hizmetlerine ilişkin il bazında yaratılan katma değer hesaplanmasında HAVAŞ'a ait Yüksek Denetleme Kurulu raporlarından yararlanılmıştır. Özel havayolu taşıma şirketlerine ilişkin il bazında veri bulunamadığı için Devlet Havayolu (THY, DHMİ, HAVAŞ) taşıma faaliyetlerinin illere göre yarattığı katma değer oranları aynen kullanılmıştır.

Denizyolu ulařtırma faaliyetinde bu faaliyeti yapan kamu kuruluřlarının faaliyet raporlarında yer alan il bazında verilerden yararlanılarak bu kesimin il bazında katma deęeri elde edilmiřtir.

Denizyolu yk tařıma faaliyetine iliřkin il bazında yaratılan katma deęerin hesaplanmasında DİE'nin Uluslararası Deniz Tařıma İstatistiklerinden yararlanılmıřtır. Bu istatistiklerden limanlara gre yk ile dolu giren ve ıkan gemilerin net tonilato deęerlerine gre oransal daęılım elde edilmiřtir. Milli gelir tahminlerinde kullanılan denizyolu yk tařımacılıęına ait katma deęerler bu oransal daęılıma uygulanarak il bazında denizyolu yk tařıma faaliyetine iliřkin katma deęerlere ulařılmıřtır.

Haberleřme sektrnn il bazında yaratmıř olduęu katma deęerin hesaplanmasında Trk Telekomnikasyon A.ř. ve Posta İřletmeleri Genel Mdrlę'nden alınan personel sayısı, personel giderleri ve telefon abone sayılarından yararlanılmıřtır.

Karayolu yolcu ve yk tařımacılıęında; DİE'nin ulařtırma istatistiklerinden, il bazında ticari otomobil, otobs, minibs, kamyon sayıları ile 1992 yılı input-output alıřmalarından elde edilen ara bařına gelir ve katma deęer/output oranlarından yararlanılarak karayolu yolcu ve yk tařıma faaliyetlerine iliřkin il bazında katma deęerlere ulařılmıřtır.

Ulařtırma alt sektrlerinin il bazında yaratmıř oldukları katma deęerlerin toplanması suretiyle toplam ulařtırma ve haberleřme sektrnn illere gre katma deęerine ulařılmıřtır.

MALİ KURULUřLAR

Mali kuruluřlar, ekonominin dięer kesimlerine mali hizmet sunmak suretiyle ekonomiye katkıda bulunmaktadır. Bankalar, tarım kredi kooperatifleri, sigorta řirketleri, hisse senedi alım satımı yapan aracı kurumlar ve dviz alım satımı yapan kuruluřlar bu sektrde kapsamaktadır.

~ Sektrn katma deęeri gelir yntemi kullanılarak hesaplanmaktadır. Bu deęerin sabit fiyatlarla hesaplanmasında mali kuruluřlarda alıřanlar sayısındaki artış hızından yararlanılmaktadır.

Mali kuruluřların illere gre yarattıkları katma deęer hesabında banka kuruluřlarına gnderilen anket formlarından yararlanılmıřtır. Banka dıřı mali kuruluřlardan il bazında veri toplanması mmkn olmamıřtır. Banka kuruluřlarından il bazında elde edilen veriler ışığında illerin oransal daęılımı elde edilmiřtir. Bu oranlara gre cari fiyatlarla mali kuruluřlar katma deęeri daęıtılarak il bazında mali kuruluřlar katma deęerlerine ulařılmıřtır.

Sektrn katma deęerinin sabit fiyatlarla hesaplanmasında banka kuruluřlarına gnderilen illere gre personel sayısından yararlanılmıřtır. Cari hesaplamada olduęu gibi il bazında elde edilen sabit oransal daęılıma sabit fiyatlarla mali kuruluřlar sektr katma deęeri daęıtılarak, il bazında sabit fiyatlarla mali kuruluřlar katma deęerleri elde edilmiřtir.

İZAFİ BANKA HİZMETLERİ

İzafi banka gelirleri; bankaların yatırım veya bor olarak verdikleri krediler zerinden elde ettikleri faizler ile mevduatlarına dedikleri faizler arasındaki fark olarak tanımlanmaktadır.

Milli Muhasebe Sisteminin 1968 revizyonunda bankacılık kesiminin aldıęı faizler ile dedikleri faizler arasındaki bu farkın, izafi bir retim deęeri olarak kabul edilmesi ve banka hizmetlerinden yararlanan faaliyet kollarına girdi izafe edilmesi gerektięi belirtilmiřtir. Ancak faaliyet kolları arasında izafi banka hizmet masraflarının daęılımı g olduęundan GSMH tablolarında bu deęer, faaliyet kollarının gayri safi katma deęeri altına (-) bir kalem olarak ilave edilmektedir. İzafi banka hizmetlerinin sabit fiyatlarla hesaplanmasında banka kuruluřlarında alıřanlar sayısındaki artış hızı kullanılmaktadır.

İllere gre izafi banka hizmetleri deęerleri banka kuruluřlarına gnderilen illere gre faiz gelirleri ve faiz giderlerinin istendięi anket formlarından elde edilmiřtir. İllere gre izafi banka hizmetlerinin daęılımına milli gelir tahminlerinde kullanılan izafi banka hizmetleri uygulanarak, il bazında izafi banka hizmetlerine ulařılmıřtır.

KONUT SAHİPLİęİ

Konut faaliyet kolu kiřilerin konutlarından elde ettikleri gelirleri kapsamaktadır.

Konutlardan elde edilen gelir iki řekilde ortaya çıkmaktadır. Konut bizzat sahibi tarafından kullanılmayıp bir deme karřılıęında bařkasının kullanımına bırakılmıřsa burada elde edilen gelir kira adı altında parasal gelir olmaktadır. Konut eęer sahibi tarafından kullanılıyorsa bu halde bir parasal gelir saęlanmamakta fakat bu gelir deęerinde fayda elde edilmektedir. Bu gelir ise izafi bir deęerdir. řu halde bu sektrn output deęeri, konutların sunduęu hizmetin retim karřılıęı olan gerek kira ve izafi kira deęerleridir. Bu toplamdan bu sektrdeki masraflar dřlerek sektrn katma deęeri bulunmaktadır.

Sektör katma değerinin hesaplanmasında, 1987 yılı Hanehalkı Gelir Tüketim Harcamaları anketlerinden elde edilen konut sayıları ve brüt kira değerlerinden yararlanılmaktadır. Sektörün sabit fiyatlarla hesabında da, her dönem için hesaplanan konut sayıları, 1987 ortalama kirası ile çarpılıp, konutlara yapılan harcamalar düşülmektedir.

Konut Sahipliği sektöründe illere göre katma değer hesabında; 1985 ve 1990 yılı nüfus sayımlarından nüfusu 20 000 altında olan yerleşim yerleri kır, nüfusu 20 000 üstünde olan yerleşim yerleri kent kabul edilerek hane sayıları belirlenmiştir. 1987 yılından itibaren her yıl il bazında Yapı Kullanım İzin Kağıtlarından kır ve kent ayrımında değerler alınıp, bir önceki yıl konut sayılarına ilave edilerek, yanan ve yıkılan konut sayıları da düşülerek ilgili yıl içindeki konut sayıları belirlenmiştir.

Perakende fiyat istatistiklerinden ilgili yıl için illerden alınan kira değerleri kent kirası olarak alınmıştır. Kır kiralari tüm iller için derlenemediğinden, bölge kiralari kullanılmıştır. İl bazında ve kır, kent ayrımında kiralari ve kullanılan konut sayıları ile hesaplanan output değerlerinden, konutlar için harcanan masraflar düşülerek Konut Sahipliği Sektörü katma değeri hesaplanmıştır.

Cari yıl için belirlenen konut sayılarına her il için kent ve kır ayrımında belirlenen 1987 ortalama kiralari uygulanıp, kır ve kent için ayrı ayrı masraflar düşülerek sabit fiyatlarla katma değerler hesaplanmıştır.

SERBEST MESLEK VE HİZMETLER

Devlet hizmetleri hariç, serbest meslek ve diğer hizmet faaliyetleri bu sektörde kapsamaktadır.

Gayri Safi Milli Hasıla hesaplamalarında kaynak yetersizliği nedeniyle istatistiki veri derleme açısından zorluk çekilen bir sektördür. Sektöre ait bilgiler input-output çalışmaları yıllık hizmet sektörü anketleri ve Sanayi Sayımı anketlerinden derlenmiştir. Gayri Safi Milli Hasıla hesaplamalarında sektörün katma değeri bu sektör dışındaki diğer faaliyet kollarının ortalama artış hızı kullanılarak hesaplanmaktadır. Buradaki varsayım serbest meslek ve hizmetler faaliyet kolundaki gelişmelerin yaklaşık olarak yurtiçi hasıladaki gelişmelere paralel olduğudur. İllere göre Serbest Meslek ve Hizmetler sektörünün yarattığı katma değere ulaşırken il bazında veri toplamadaki zorluklar nedeniyle milli gelir hesaplamalarında kullanılan yöntem aynen kullanılmıştır.

İllere göre serbest meslek ve hizmetler sektörünün yarattığı katma değere ulaşırken 1992 yılı Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı sonuçlarından yararlanılmıştır.

DEVLET HİZMETLERİ SEKTÖRÜ

Devlet kuruluşları tarafından yapılan ve amacı amme hizmetinin sağlanması olan bütün faaliyetler devlet hizmetleri sektöründe kapsamaktadır. Devlet hizmetleri için yapısı gereği bir satış değeri elde etmek

mümkün olmadığından sektörün GSMH'ya katkısı faktör gelirleri ödemeleri tespit edilerek hesaplanmaktadır. Devlet hizmetleri büyüklüğü olarak brüt maaş ve ücret ödemeleri ile aynı ve sosyal yardımlar ve devlete ait binaların amortisman değerlerinin toplamı alınmaktadır.

İllere göre yapılan hesaplamalarda kullanılan Genel ve Katma Bütçeli kuruluşlarca yapılan ücret ve maaş ödemeleri Maliye ve Gümrük Bakanlığı'ndan, Özel idare, Belediye ve diğer devlet kuruluşlarına ait personel ödemeleri ise bizzat bu kuruluşlardan anketle bilgi alınarak derlenmektedir.

KÂR AMACI OLMAYAN KURULUŞLAR

Kâr amacı olmadan hanehalkına özel hizmet veren kuruluşların faaliyetleri devlet hizmetlerine benzetilmektedir (hanehalkına yapılan bu özel hizmetlerin amacı kâr değildir). Bu kuruluşlar, belirli faaliyetleri yerine getirmek için gönüllü olarak bir araya gelen kişilerin kurdukları kâr amacı olmayan kuruluşlardır. Bunlardan bazıları; Ticaret ve Sanayi Odaları, Dernekler, Sendikalar, Partiler, Sosyal Kulüp ve Yardım Kuruluşlarıdır. Bu kuruluşların yaptığı faaliyetler ise; kültür hizmetleri, sağlık hizmetleri, dini ve sosyal hizmetlerdir. Bu kuruluşların mal ve hizmet satışından elde ettikleri gelir tamamen kuruluşun faaliyetlerinde kullanılmaktadır. Faaliyetlerinin büyük bir kısmı üye aidatları, hükümetin, kişilerin ve üyelerin yaptığı yardım ve bağışlar ile emlak gelirlerinden finanse edilmektedir.

Kâr amacı olmayan kuruluşlar piyasa dışı ve piyasa içi üretim yapan kuruluşlar olarak sınıflandırılmaktadır. Kâr amacı olmayan kuruluşların katma değeri, gelir yoluyla hesaplanmaktadır. Dernekler, Vakıflar ve amatör spor kulüplerine örnekleme, diğer kâr amacı olmayan kuruluşlara tam sayım uygulanarak anket yoluyla veri derlenmektedir. Kâr amacı olmayan kuruluşların sabit fiyatlarla katma değeri ise bu kuruluşlardaki çalışan sayısındaki artış hızına göre hesaplanmaktadır.

İllere göre kâr amacı olmayan kuruluşların katma değerlerinin hesaplanmasında yıllık milli gelir tahminlerinde kullanılan anket formlarından yararlanılmıştır. Kâr amacı olmayan kuruluşların il bazında katma değerlerinin oransal dağılımı hesaplanmıştır. Milli gelir tahminlerinde kullanılan cari fiyatlarla kâr amacı olmayan kuruluşlar katma değeri bu oranlara uygulanarak, il bazında cari katma değerlere ulaşılmıştır.

İl bazında sabit fiyatlarla katma değer; illere göre bu kuruluşlardaki personel sayılarına göre illerin oransal dağılımı, milli gelir hesaplarında kullanılan sabit fiyatlarla kâr amacı olmayan kuruluşlar katma değerine uygulanarak bulunmuştur.

İTHALAT VERGİSİ

İllere göre ithalat vergisine ilişkin veriler Maliye Bakanlığı'ndan alınmıştır.

GİRESUN İLİ GAYRİSAFİ YURTIÇİ HASILA SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Soru 1: Devlet İstatistik Enstitüsü ekonomik ve sosyal verilerini belirlerken dolaylı etkileri hesaba katmış mıdır?

Cevap 1: Devlet İstatistik Enstitüsü İller İtibariyle Gayri Safi Yurtiçi Hasıla hesaplama çalışmalarında Enstitümüz tarafından il bazında gerçekleştirilen cari anket sonuçlarından yararlanmaktadır. Bu anketler sırasıyla şunlardır:

- Cari tarım istatistikleri
- Yıllık imalat sanayii istatistikleri
- Yıllık maden istatistikleri
- Yıllık elektrik istatistikleri
- Yıllık su istatistikleri

Soru 2: Giresun 4325 sayılı Kanun kapsamına alınmayacak kadar zengin ise neden her yıl binde 11 dolayında göç vermektedir?

Cevap 2: Enstitümüz tarafından il bazında gerçekleştirilen Gayri Safi Yurtiçi Hasıla hesaplamaları çalışmalarında göç verisi kullanılmamaktadır.

Soru 3: Devlet İstatistik Enstitüsü Giresun sosyo-ekonomik verilerini belirlerken , neden diğer yerlerdeki fındık üretiminin yarattığı katma değeri sadece Giresun ekonomisi bünyesinde göstermektedir?

Cevap 3: Devlet İstatistik Enstitüsü il bazında Gayri Safi Yurtiçi Hasıla çalışmalarında her ilde üretilen bitkisel üretim değerlerini, Enstitümüzün Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın il ve ilçe teşkilatları aracılığı ile derlemiş olduğu cari tarım istatistiklerine dayalı olarak elde etmektedir.

Giresun ili dışında üretilmiş olan fındık üretim değerinin yarattığı katma değer Giresun ili katma değeri içinde yer almamaktadır. 1997 ve 1998 yılına ilişkin Ordu ve Giresun ilinin fındık üretim miktarları aşağıda verilmiştir:

	Giresun ili	Ordu ili
	(TON)	(TON)
1997 yılı fındık üretimi	54 263	119 089
1998 yılı fındık üretimi	105 422	159 104

Ayrıca 1997 yılı Giresun ve Ordu illerine ait tarım kesimi gayri safi katma değeri bilgileri Ek 1'de verilmiştir.

Soru 4: Devlet İstatistik Enstitüsü bu hesaplama hatasından ne zaman dönecektir?

Cevap 4: Devlet İstatistik Enstitüsü iller itibariyle Gayri Safi Yurtiçi Hasıla hesaplama çalışmalarını üretim yöntemi esasına göre yapmaktadır. Tahmin edilen il bazında kişi başına

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla sonuçları o ilde tüketilen veya harcanan değil, üretilen katma değeri ifade etmektedir.

İl bazında Gayri Safi Yurtiçi Hasıla hesaplamalarında kullanılan veri kaynakları ve yöntemine ilişkin açıklamalar ise Ek 2'de sunulmuştur.

Soru 5: Devlet İstatistik Enstitüsü, yaptığı hatanın sonucunda Giresun 4325 sayılı yasa kapsamına girememesinden doğan Giresunluların zararını da hesaplamış mıdır, hesapladıysa bu zarar nedir?

Cevap 5: Devlet İstatistik Enstitüsü il bazında Gayri Safi Yurtiçi Hasıla hesaplamalarının veri alınarak Giresun ilinin 4325 Sayılı Yasa kapsamına girememesinden doğan zararlara ilişkin herhangi bir hesaplama yapmamaktadır.

Soru 6: Cari fiyatlarla Giresun'da kişi başına düşen Milli Gelir rakamlarında 1997 yılında gözlenen ani artışın sebebi nedir?

Cevap 6: 1995,1996 ve 1997 yıllarına ilişkin Giresun ili kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

KİŞİ BAŞINA GAYRİ SAFİ YURTİÇİ HASILA (DOLAR)

YILLAR	NÜFUS	GİRESUN	TÜRKİYE
1995	485 249	1 425	2 727
1996	481 070	1 218	2 888
1997	463 462	2 355	3 021

Kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla değeri o ilin yaratmış olduğu cari fiyatlarla Gayri Safi Yurtiçi Hasıla değerinin yilortası nüfusa bölünmesi ile hesaplanmaktadır. Bu hesaplamalarda Giresun ilinin nüfus artışının Türkiye nüfus artışından düşük olması Giresun ili kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla değerinde pozitif etki yaratmaktadır.

1996 ve 1997 yıllarına ilişkin Giresun ilinin ve Türkiye'nin sektörel gelişme hızları aşağıda verilmiştir.

SEKTÖREL GELİŞME HIZLARI (CARI FİYATLARLA)

(%)

SEKTÖRLER	1996 YILI GİRESUN	1996 YILI TÜRKİYE	1997 YILI GİRESUN	1997 YILI TÜRKİYE
1. Tarım	127.8	104.4	104.8	67.5
2. Sanayi	63.8	82.0	120.4	96.2
3. İnşaat	101.5	101.3	109.8	103.2
4. Ticaret	76.9	90.4	89.4	98.0
5. Ulaştırma ve Haberleşme	88.6	97.9	106.1	107.0
6. Mali Kuruluşlar	125.1	127.0	109.4	101.3
7. Konut Sahipliği	79.7	77.8	67.8	92.0
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	104.4	93.1	95.1	92.7
9. (-) İzafi Banka Hizmetleri	277.8	162.3	-82.4	93.4
10. Devlet Hizmetleri	100.8	99.8	109.5	108.3
11. Kar Amacı Olmayan Öz. Hiz. Kur.	90.0	84.7	107.5	96.9
12. İthalat Vergisi	75.2	61.4	91.7	112.0
13. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	49.7	90.3	248.9	95.2

Tablodan da görüldüğü gibi Giresun ilinde 1996 yılında tarım, inşaat, konut, serbest meslek ve hizmetler, izafi banka hizmetleri, devlet hizmetleri, kar amacı olmayan özel hizmet kuruluşları ve ithalat vergisi sektörleri Türkiye ortalamasının üzerinde; sanayi, ticaret, ulaştırma ve haberleşme, mali kuruluşlar sektörleri ise Türkiye ortalamasının altında gelişme göstermiştir.

1996 yılı Türkiye gelişme hızı %90.3 iken Giresun ilinin gelişme hızı %49.7 olmuştur. Türkiye ortalamasının altında gerçekleşen gelişme hızında izafi banka hizmetlerindeki Türkiye ortalaması üzerindeki değer, 1996 yılı Giresun ili Gayri Safi Yurtiçi Hasıla sonuçlarında azaltıcı etki oluşturmaktadır.

1997 yılında ise tarım, sanayi, inşaat, mali kuruluşlar, serbest meslek ve hizmetler, devlet hizmetleri ve kar amacı olmayan özel hizmet kuruluşları sektörleri Türkiye ortalamasının üzerinde, ticaret, ulaştırma ve haberleşme, konut, izafi banka hizmetleri ve ithalat vergisi sektörleri ise Türkiye ortalamasının altında gelişme göstermiştir.

1997 yılında, Türkiye ortalamasının altında gelişme hızı veren izafi banka hizmetleri, Giresun ili Gayri Safi Yurtiçi Hasıla değerine artırıcı etki yapmıştır. İzafi banka hizmetlerine ilişkin il bazında veriler Banka Genel Müdürlüklerinden o ilde faaliyet gösteren banka şubelerinin faiz gelir ve giderlerine dayalı olarak hesaplanmaktadır.

Soru 7: Giresun dışındaki diğer fındık üretim katma değerlerinin Giresun Gayri Safi Milli Hasılasından çıkarıldığı zaman sadece Giresun'a ait kişi başına düşen milli gelir ne kadardır?

Cevap 7: Giresun dışındaki diğer illerde fındık üretiminden oluşan katma değer Giresun Gayri Safi Yurtiçi Hasıla hesaplamalarında yer almadığı için, böyle bir değer Giresun ili Gayri Safi Yurtiçi Hasıla değerinden çıkarılması söz konusu değildir.